

12 anys al **Centre Obert**

Roser Ginabreda Sala
Consorti d'Acció Social de la Garrotxa

monografies ...

12 anys al **Centre Obert**

Roser Ginabreda Sala

ConSORCI d'Acció Social de la Garrotxa

Pròleg

Del Centre Obert al Centre Diürn

La tasca que fem des dels serveis socials és àmplia i s'ha anat especialitzant per les necessitats que tenim totes les persones: d'autonomia personal, de tenir cobertes les coses bàsiques i de relacionar-nos dins i fora de la família. Quan parlem d'infants i d'adolescents, les relacions familiars i el seu desenvolupament dins de la família i dins de la societat són molt importants.

Des de l'any 1991 que existeix el Centre Obert, un servei que promou que aquestes necessitats dels infants quedin cobertes, donant suport i acompanyament a les famílies que tenen més dificultats per fer-ho i ajudant els infants i els adolescents.

Centre Obert vol dir un espai de cura, de vicle, de mirada cap a les potencialitats; un espai acollidor, de benestar, de joc, de riures, d'aprenentatges i de creixements.

La història del Centre Obert ha anat creixent també amb els anys, amb revisions del projecte, amb adaptacions a noves realitats socials i familiars, i amb l'entrada en funcionament dels serveis socioeducatius (SIS), enfocant l'atenció per a infants i adolescents de 4 a 16 anys i, sobretot, per a les seves famílies.

El 2013 vam passar del pis de la plaça del Mig a l'Espai Famílies, que és més gran i on compartim els diferents serveis del SIS, de manera transversal, amb la mirada educativa, terapèutica i des de la integració social. És un espai acollidor que manté l'esperit de la casa per als nens i les nenes que venen setmanalment sortint de l'escola i, especialment, per a les seves famílies.

Hi ha hagut moltes professionals que han passat pel servei, però la Roser sempre serà de les primeres, i per sempre també hi ha quedat la llavor que hi va posar.

Maite Marcó

Directora tècnica de Relacions Familiars

12 anys al **Centre Obert**

Vaig començar a treballar al Centre Obert a principis del 1991. Feia pocs mesos que havia sigut mare de la meva filla gran. No sabia què eren els serveis socials i molt menys què era un centre obert i què s'hi feia.

Un amic de l'Ajuntament em va demanar si volia treballar en un lloc anomenat Centre Obert, que estava a punt d'obrir. Em va dir que seria una feina molt senzilla, que hi anaven nens, que hauria d'estar amb ells i ajudar-los a fer els deures i jugar-hi... Òbviament no va ser ben bé així.

El Centre Obert era un servei especialitzat dels serveis socials que atenia nens i nenes de famílies que presentaven una situació molt desafavorida a tots nivells. En aquell moment depenia de l'Ajuntament d'Olot; el Consorci encara no existia (els serveis socials de l'Ajuntament i del Consell Comarcal funcionaven separatament). El Centre Obert es va ubicar en un pis de la plaça del Mig que estava dotat amb cuina, menjador, dos banys (un d'ells, amb banyera) i quatre habitacions que vam convertir en despatx, sala de jocs, sala de deures i habitació de material.

La professional que hi havia al capdavant era l'educadora social, una figura no gaire coneguda (almenys per a mi) i sense una formació reglada per accedir-hi (no existia el grau d'Educació Social).

Vaig començar a treballar a mitja jornada, juntament amb la Cristina Antona, una educadora que sí que havia fet la formació d'educadora social que llavors s'impartia a Girona (l'anomenada Escola d'Educadors Especialitzats de Girona) de qui vaig aprendre molt.

Entrar a treballar com a educadora social al Centre Obert i conèixer què eren els serveis socials (feia pocs anys que estaven en funcionament) per a mi va ser una sotragada important i una descoberta d'una realitat que desconeixia. Em va impactar molt i em va generar molts dubtes de si continuar o plegar, perquè veia i percebia que no estava preparada per fer aquella feina. Va ser la companya educadora que em va animar a apuntar-me a l'Escola d'Educadors Especialitzats de Girona. Així ho vaig fer i vaig acabar la formació. De fet, la meva promoció va ser la darrera de l'Escola. Més endavant, va sorgir el grau d'Educació Social.

L'entrada a l'Escola va ser fonamental per poder aprendre l'ofici, reflexionar-hi i adquirir coneixements teòrics, però sobretot per tenir l'oportunitat d'avaluar la pràctica (a l'Escola no hi podies entrar si no estaves treballant com a educador o educadora).

Vaig tenir la sort de conèixer professors excel·lents que em van ensenyar moltes de les coses que sé. Recordo especialment en Toni Julià, precursor de l'educació social; l'Alfons Martinell, expert en gestió cultural i format en educació i humanitats; la Margarita Pascual, psicòloga; l'Òscar Rebollo, economista i doctor en Sociologia; l'Antoni Vilà, advocat; en Salomó Marquès, pedagog... i tants altres.

Recordo que l'educador social Toni Julià (educador social, mestre de l'escola i precursor de l'educació social al nostre país) ens deia que qualsevol institució que treballés amb infants i adolescents havia de tenir una estructura triangular on l'infant era un dels angles, l'educador social n'havia de ser un altre, exercint la funció materna, i l'altre angle havia de ser un altre educador social que tingués una funció més limitadora (funció paterna).

Des de l'Escola es fomentava la reflexió i l'anàlisi de la pràctica educativa i, alhora, es donaven eines pràctiques i bases teòriques per gestionar la tasca educativa. Recordo lectures que em van deixar empremta, com *Los niños que odian*, de Fritz Redl, psicoanalista i educador austríac, i David Wineman, i *El poema pedagógico*, del pedagog rus Anton Makárenko, que va fonamentar teòricament però també amb la pràctica vivencial (treballava en una institució que recollia infants i adolescents que vivien al carrer) un sistema integral d'educació infantil i juvenil.

Així va ser com vaig estar treballant 12 anys al Centre Obert, ubicat llavors, tal com ja he comentat, en un pis de la plaça del Mig. El Centre funcionava diàriament, de dilluns a divendres, de cinc de la tarda a deu de la nit, i tenia una capacitat aproximada per a deu infants d'edats compreses entre els 6 i els 15-16 anys. A l'inici van entrar els nens i nenes que presentaven una situació familiar, econòmica i social més desafavorida i que formaven part de les que llavors anomenaven *famílies en risc*.

La feina que fèiem al Centre Obert és fonamentava en el treball de la vida quotidiana, perquè els actes de la vida quotidiana eren entesos com un recurs educatiu fonamental per al bon desenvolupament de l'infant. Així, la vida quotidiana entesa com

aquest conjunt d'experiències, vivències, relacions i comportaments del dia a dia va esdevenir un factor regulador de les relacions socials, els valors i les normes de la vida compartida. I és que la intervenció en els actes de la vida quotidiana ajuden a aprendre a conviure, a respectar l'altra persona, a resoldre conflictes...

Accions com rentar-se les mans, parar i desparar taula, menjar assegut, acceptar les normes del joc, saber perdre... permetien a l'infant aprendre a situar-se, a moure's i a participar del context en què vivia i també a dotar-lo de recursos vàlids per fer-hi front.

El pis del Centre Obert era com "una llar" on arribaven els infants quan sortien de l'escola, la majoria acompanyats pels seus pares, mares o altres familiars. Si ningú no els podia portar, les educadores socials del Centre els anàvem a buscar. En arribar al pis, tots (infants i educadores) ens trèiem les sabates i ens posàvem les sabatilles (cadascú tenia les seves). Jugàvem una estona i després anàvem a comprar el pa per berenar (aquest moment servia als infants per poder aprendre tot el que comportava anar a comprar: gestionar el pagament, el canvi...). El berenar era un moment important de reunió grupal on es compartien tota mena d'informacions i, alhora, es treballaven els hàbits alimentaris (rentar-se les mans abans de menjar, menjar bé i en quantitats adequades, rentar el got que havien fet servir...).

A l'estona de joc, a part de jugar i de passar-ho bé, s'aprofitava per treballar les pautes i les normes del joc, la tolerància a la frustració, el respecte als companys, el fet de saber perdre....

Amb els deures passava el mateix. Amb aquesta tasca no ens asseguràvem només que els infants els fessin, sinó que la finalitat última era la d'inculcar l'hàbit diari de fer la feina, d'estudiar quan hi havia exàmens... En aquest aspecte, sovint teníem reunions amb els tutors i tutores dels infants per fer el seu seguiment escolar. Els pares sempre estaven al cas d'aquests seguiments.

Hi havia estones de joc lliure o d'activitats programades, i també estones per a tutories individuals amb els infants. Les tutories eren espais personals per a cada un dels nens i nenes i eren fonamentals i bàsics per a ells. L'infant sabia que per qualsevol cosa podia demanar de parlar amb la seva educadora referent.

El sopar es preparava diàriament (setmanalment una educadora, amb dos o tres infants, anava a comprar menjar per a tota la setmana i s'establien els menús de tots els cinc dies). Sopàvem tots junts i aquell era un dels moments més importants o més destacables del dia, perquè permetia treballar tot un seguit d'hàbits bàsics com la higiene (abans de sopar tothom s'havia de rentar les mans i després de sopar, les dents), l'alimentació (aprendre a menjar de tot i en quantitats adequades, tenir una bona actitud a taula...), el fet de compartir (informacions del dia, per exemple) i la neteja (parar i desparar taula, netejar el menjador, rentar els plats...). També era un bon moment per fer grup. Totes les feines es feien rotativament (hi havia una pissarra o un plafó on setmanalment s'anotaven els torns).

A dos quarts de deu de la nit els pares i les mares o els familiars venien a buscar els nens i nenes, i era un moment que s'aprofitava per comentar qualsevol qüestió. A part de les entrades i les sortides dels infants del Centre Obert que permetien parlar

puntualment amb els pares i les mares i d'altres familiars, també es programaven entrevistes periòdiques amb la família, alguna d'elles amb la treballadora social referent de la primària. Eren espais on es comentava com vàiem els seus fills, què caldria que es potenciés, com es podia millorar la dinàmica familiar...

Des del Centre Obert se celebraven els aniversaris dels nens i nenes. S'intentava que aquell dia fos important per a l'infant, que fos el seu dia. Fèiem una petita festa i un sopar especial amb un pastís i espelmes. També se li feia un regal (es mirava que fos alguna cosa que li fes il·lusió).

A l'estiu es tancava el servei un mes perquè les educadores poguéssim fer vacances, però la resta del temps el Centre Obert continuava funcionant amb els infants, canviava d'horari, es feia atenció de nou del matí a tres de la tarda (amb el dinar inclòs) i es combinava amb els casals d'estiu que funcionaven a la tarda. També s'aprofitaven les vacances escolars d'estiu per marxar un parell o tres de dies de càmping a la platja o a la muntanya, des d'on es podien treballar moltes situacions fora de l'entorn habitual de l'infant.

Val a dir que la feina de treballar al Centre Obert amb els infants era molt gratificant perquè, en general, ells experimentaven uns canvis en positiu de manera molt ràpida, cosa que moltes vegades no passava amb les famílies.

La feina d'educadora social al Centre Obert també tenia moments molt estressants: situacions en què algun infant, emocionalment inestable i amb una dura història de vida, es comportava de manera agressiva tant amb els companys i companyes

com amb les educadores (eren nens i nenes amb molt poca o nul·la tolerància a la frustració, provinents de famílies de molta vulnerabilitat). En algunes ocasions es van evidenciar molt clarament situacions de negligència i de maltractaments, que van suposar la intervenció de l'equip de l'EAIA i que van acabar amb la separació dels infants de les seves famílies. Quan això passava, eren moments molt intensos i sovint difícils de gestionar.

Més endavant el Centre Obert va anar experimentant diferents canvis: les educadores socials vam treballar un temps alhora com a educadores d'atenció primària i del Centre Obert, es va reduir l'horari d'intervenció, va augmentar el nombre d'infants atesos... I va ser així com va començar una altra etapa.

I el 2002, i fins a dia d'avui, vaig començar a treballar com a educadora referent d'un nou servei, el que seria el Servei 0-3, que atén famílies amb infants de 0 a 3 anys.

Crèdits

Edició:

Consorci d'Acció Social de la Garrotxa
www.casg.cat - La Garrotxa 2026

Correcció:

Jenni Rodà

Disseny i maquetació:

Roser Bona - www.bonadisseny.com

Impressió:

Gràfiques Palahí

Dipòst legal:

GI 941-2026

